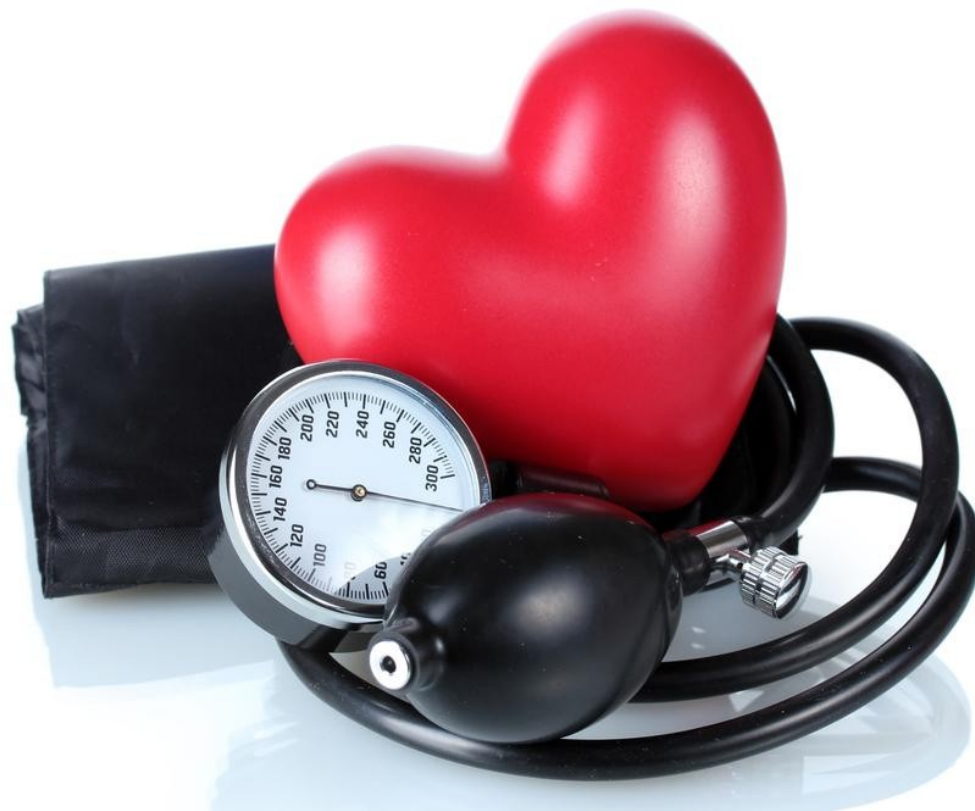

Krevní tlak

Křivka arteriálního krevního tlaku v průběhu tepového cyklu

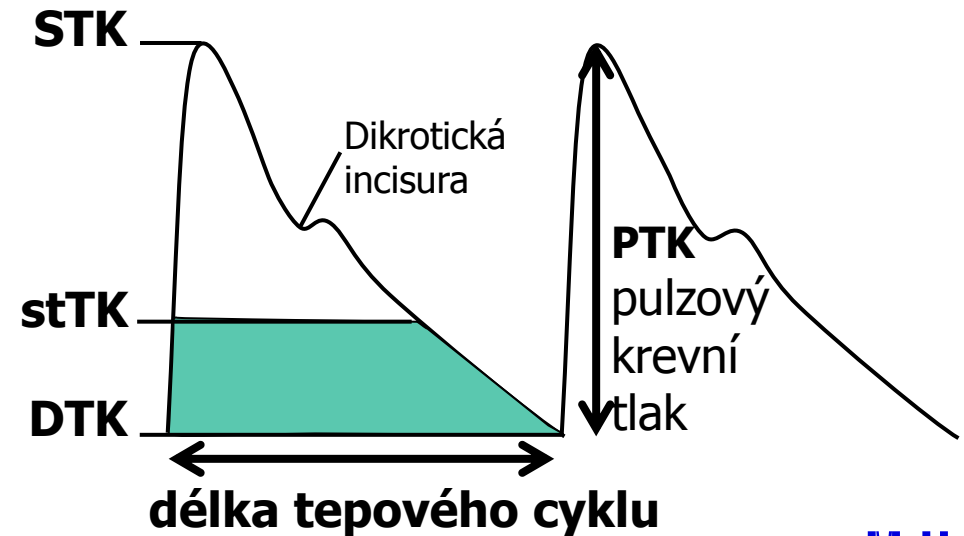
- **krevní tlak (TK): tlak krve na stěnu cévy**
- **střední TK (stTK) :** průměrná hodnota krevního tlaku v průběhu jednoho tepového cyklu

(stTK je dopočítávaná veličina, nejedná se o aritmetický průměr hodnot systolického (STK) a diastolického (DTK) tlaku, protože čas trvání systoly a diastoly v průběhu srdečního cyklu se liší)
 $PTK = STK - DTK$; $stTK \approx DTK + 1/3 PTK$ (pulzní krevní tlak)

Definice:

- **STK (systolický TK)**
nejvyšší krevní tlak v průběhu tepového cyklu
- **DTK (diastolický TK)**
nejnižší krevní tlak v průběhu tepového cyklu

Pozor: hodnoty STK a DTK se liší v jednotlivých částech srdce a cévního systému

Krevní tlak

Krevní tlak je funkcí srdečního výdeje a periferního odporu

- STK je závislý především na srdečním výdeji
- DTK je závislý především na celkové periferní rezistenci

$$\begin{array}{ccccc} \text{Arteriální} & & \text{Srdeční výdej} & & \text{Celková periferní} \\ \text{krevní tlak} & = & \text{(SV)} & * & \text{rezistence} \\ \text{(TK)} & & & & \text{(TPR)} \\ & & \swarrow & & \searrow \\ & & \text{Srdeční frekvence} & * & \text{Systolický objem} \\ & & \text{(SF)} & & \text{(SO)} \end{array}$$

Regulace krevního tlaku

- **Krátkodobá** – nejdůležitější zástupce: baroreflex
- **Střednědobá** – nejdůležitější zástupce: renin-angiotenzin-aldosteron systém (RAAS)
- **Dlouhodobá** – hormonální regulace objemu cirkulujících tekutin

Změny krevního tlaku

Krátkodobé vlivy

- množství krve - vliv na systolický objem/srdeční výdej (krvácení, dehydratace)
- vnější tlak na cévy – intratorakální a intraabdominální tlak (kašlání, defekace, porod, umělá ventilace)
- Poloha – ortostatická/klinostatická reakce (redistribuce krve v důsledku gravitace)
- CNS – emoce, stres, psychická zátěž,...
- fyzická zátěž – charakter zvýšení krevního tlaku závisí na intenzitě, délce a typu zátěže
- teplo (vazodilatace - pokles TPR), chlad (vazokonstrikce - nárůst TPR)
- alkohol, léky,...

Dlouhodobé vlivy

- vliv věku (nejrychlejší růst do ukončení puberty, v dospělosti lehký růst především STK)
- vliv pohlaví (muži mívají vyšší TK)
- Vrozené dispozice

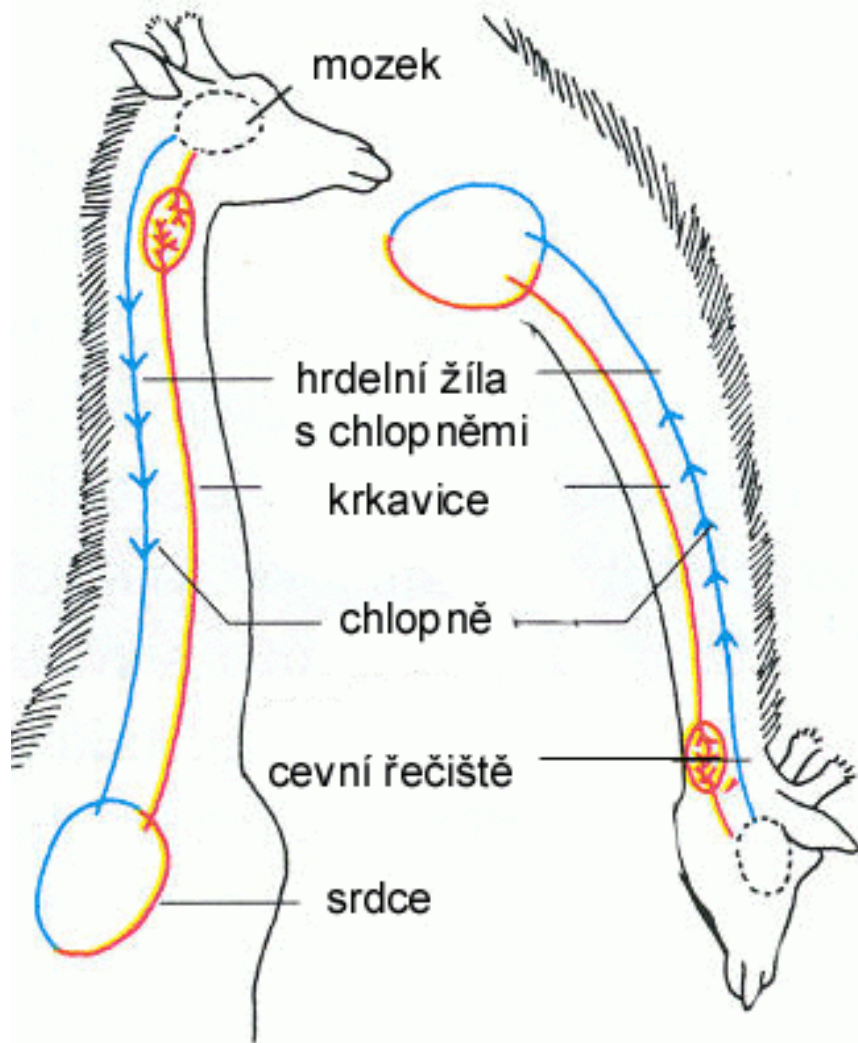
Vysoký krevní tlak jako civilizační problém?

<https://www.bbc.com/news/science-environment-56676124>

Kardiovaskulární systém žirafy je jedním z nejdokonalejších v přírodě. V tomto systému koluje 70 až 100 litrů krve, které srdce pumpuje s průtokem až 60 litrů za minutu. Krevní tlak žirafy se mění podle činnosti žiraf. Když žirafa leží klesá její krevní tlak na 150/105 mm rtuťového sloupce, při přijímání potravy se hodnoty pohybují od 140/90 mm Hg do 230/120 mm Hg. Největšího krevního tlaku dosahuje žirafa při svém pohybu a to až 270/125 mm Hg.

Tepny končetin a krku, jež vedou okysličenou krev, jsou silnostěnné a velmi elastické. Tato elasticita tepen brání extrémnímu rozšíření, má za úkol vytlačit krev vzhůru. Navíc jsou ve stěně zmnožená svalová vlákna, kterých je nejvíce v poslední třetině délky krčních tepen. V samotném mozku se nachází rozvětvení cév, které pomáhá k rovnoměrné distribuci krve v mozku a zabrání tak prudkému zvýšení tlaku.

Naopak žíly krku a končetin vedoucí odkysličenou krev zpět k srdci jsou tenkostěnné a schopné se velmi rozšířit. Vedle toho jsou vybaveny chlopněmi. Při sklonění hlavy brání chlopně krčních žil náhlému přítoku krve do mozku. V horní části krční žíly dojde při sklonění hlavy k rozšíření jejího průřezu z 0,12 cm² na 3,16 cm².

Zdroj: <https://fyzmatik.pise.cz/287-krevni-obeh-zirafy.html>

Metody měření arteriálního krevního tlaku

v praktiku:

Palpační
(tonometr)

Oscilometrická

Auskultační
(tonometr a
fonendoskop)

---

další možnosti:

24-hodinové měření krevního tlaku

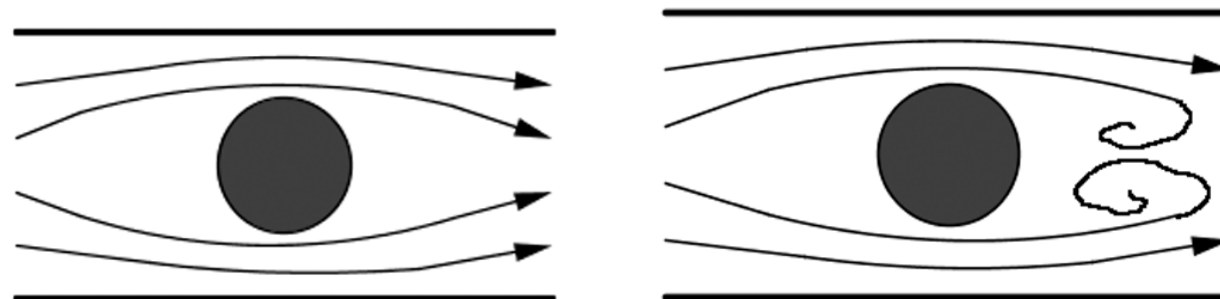
Fotopletysmografická (volume-clamp metoda, Peňázova)

Základní princip: Laminární / turbulentní proudění

<https://www.pond5.com/stock-footage/item/73991969-air-flow-around-sports-car-wind-tunnel>

<https://www.pond5.com/stock-footage/item/73991970-air-flow-around-pickup-truck-wind-tunnel>

laminární proudění $Re < 2000$
turbulentní proudění $Re > 3000$

Reynoldsovo číslo Re :

pravděpodobnost vzniku turbulentního proudění

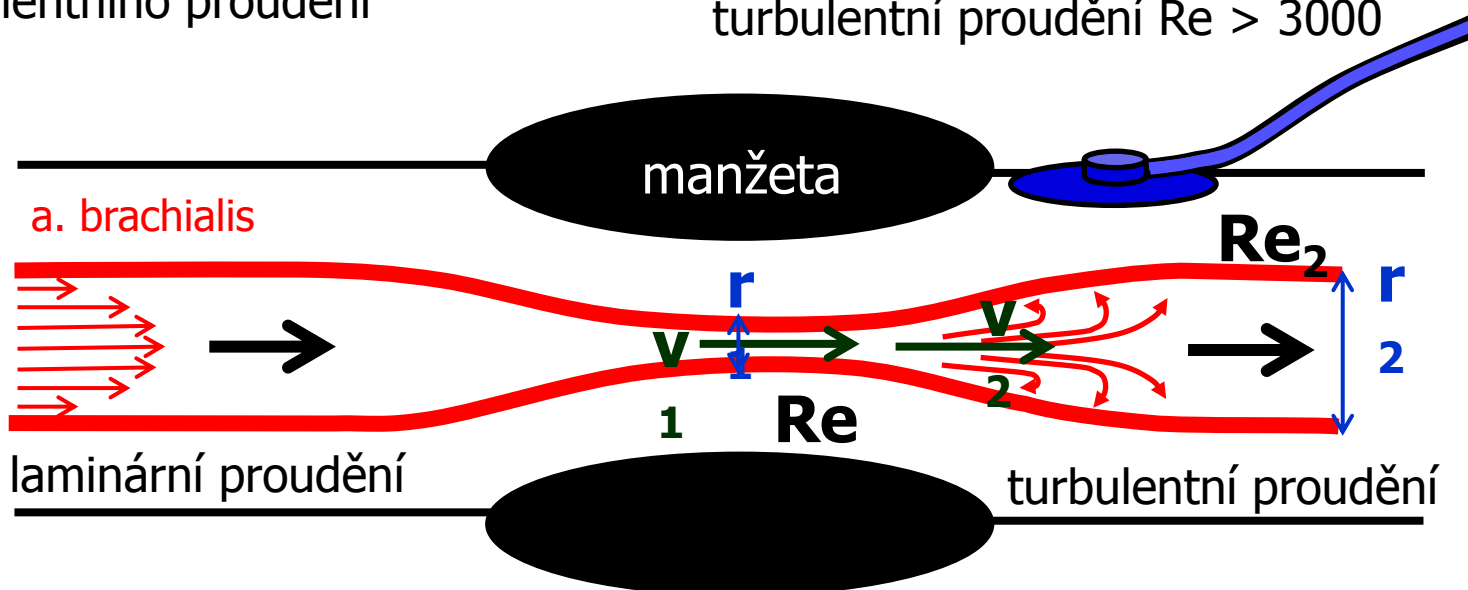
v : rychlost toku krve

S : plocha průřezu cévy ($\pi \cdot r^2$)

ρ : hustota kapaliny

η : viskozita kapaliny
(nižší u anémie)

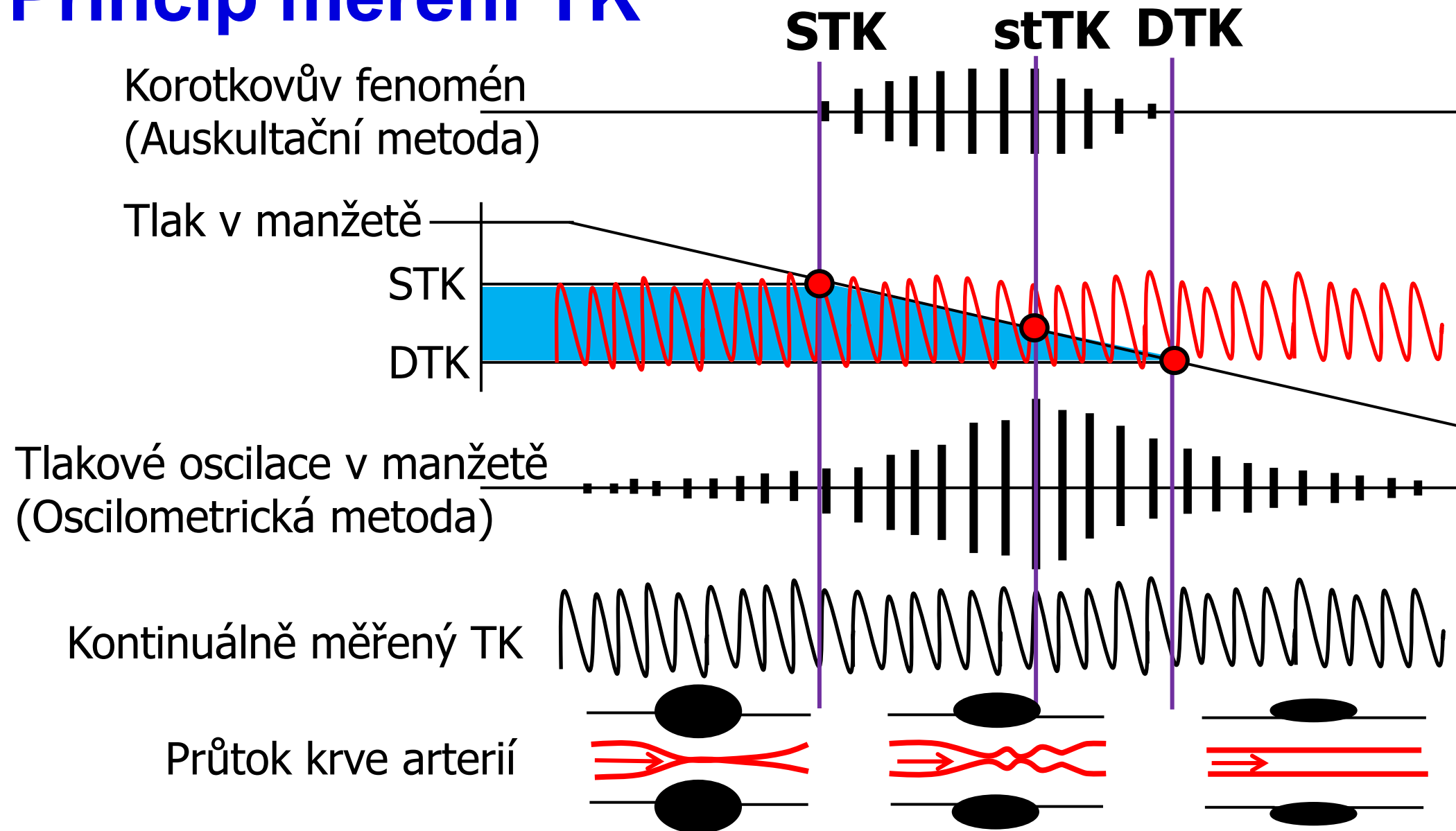
$$Re = \frac{v \cdot S \cdot \rho}{\eta}$$

situace těsně za zúžením arterie:

$$S_1 < S_2 \text{ a } v_1 \approx v_2 \rightarrow Re_1 < Re_2 \rightarrow \text{turbulentní proudění}$$

Princip měření TK

metoda	výhody	nevýhody	měřená hodnota
auskultační	<ul style="list-style-type: none"> • přesnější odhad STK/DTK • jednoduchá, nevyžaduje el. napájení 	<ul style="list-style-type: none"> • subjektivní, náročná na zkušenost a hlučnost prostředí • STK/DTK z různého srdečního cyklu 	STK a DTK
oscilometrická	<ul style="list-style-type: none"> • přesnější odhad stTK • automatická, rychlá • lze provádět laikem, levná (domácí měření) 	<ul style="list-style-type: none"> • DTK/STK je dopočítán (závislost na modelu pro výpočet, vliv tvaru pulzové křivky) • STK/DTK z různého srdečního cyklu • není možné použít u arytmií 	stTK, někdy také STK (dle typu přístroje)
24 – hodinový krevní tlak	<ul style="list-style-type: none"> • záznam TK v průběhu celého dne • vyloučení hypertenze bílého pláště 	<ul style="list-style-type: none"> • rušivý vliv nafukující se manžety (hlavně během spánku) • STK/DTK z různého srdečního cyklu 	hodnoty měřené každých 15 – 60 min
fotopletysmografická (Peňázova)	<ul style="list-style-type: none"> • kontinuální záznam TK • možnost výpočtu STK a DTK tep po tepu (analýza variability TK) 	<ul style="list-style-type: none"> • obvykle měření z prstu, nutnost dopočítání brachiálního TK • drahý přístroj 	kontinuální záznam TK

Diagnostika hypertenze

	krvni tlak	STK [mmHg]	DTK [mmHg]	možné komplikace
normální	optimální	<120	<80	
	normální	120 – 129	80 – 84	
	vyšší normální	130 – 139	85 – 90	
hypertenze	1. stupně	140 – 159	90 – 99	bez orgánových změn
	2. stupně	160 – 179	100 – 109	hypertrofie L komory, proteinurie, angiopatie,...
	3. stupně	> 180	> 110	morfologické a funkční změny některých orgánů, retinopatie, srdeční, renální nedostatečnost, ischemie CNS, krvácení do CNS,...

- izolovaná systolická hypertenze STK > 140 a DTK < 90
- vyšší normální tlak - doporučuje se každoroční sledování
- domácí měření pro vyloučení hypertenze bílého pláště

Hypertenze je diagnostikována: průměrný TK ze 4 – 5 prohlídek je > 140/90; TK zjištěné během domácího měření opakovaně > 135/80; 24 – hodinové měření ukázalo průměrné TK > 130/80

24-hodinový tlakové měření krevního tlaku

Pokles krevního tlaku o 10 až 15% v nočních hodinách

